

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گرامی داشت پنجاهمین سالگرد تأسیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

سال ۱۳۹۴ پنجاهمین سال تأسیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، بزرگ‌ترین نهاد پژوهشی کشور در حوزه علوم انسانی، است.

نخستین واحد تشکیل‌دهنده آن، بنیاد فرهنگ و هنر ایران، با هدف «خدمت به فرهنگ و سعی در حفظ و ترویج میراث معنوی ایران و کوشش در راه تهذیب و تکمیل و ترویج زبان فارسی و شناساندن فرهنگ ایران به ملت‌های دیگر»، در سال ۱۳۴۴ آغاز به کار کرد و پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی با پیوستن نهادهای پژوهشی دیگر مانند انجمن حکمت و فلسفه ایران، بنیاد شاهنامه فردوسی، بنیاد فرهنگ و هنر ایران، پژوهشکده علوم ارتباطی و توسعه ایران، پژوهشگاه علوم انسانی، فرهنگستان ادب و هنر ایران، فرهنگستان زبان ایران، فرهنگستان علوم ایران، مرکز اسناد فرهنگی آسیا، مرکز ایرانی تحقیقات خارجی، و مرکز ایرانی مطالعه فرهنگ‌ها در قالب یک پژوهشگاه جامع به فعالیت‌های خود ادامه داد که خدمات علمی و پژوهشی آن در حوزه‌های گوناگون علوم انسانی در نزد اهالی علم و دانشگاهیان شناخته شده است.

ثمرات نیم‌قرن بالندگی این درخت تنومند، که با همت برجسته‌ترین استادان علوم انسانی کشور به بار نشسته است، صدها طرح پژوهشی اثرگذار و ده‌ها کتاب و صدها دانش‌آموخته فرهیخته است. این دستاوردها فخری است برای نهاد دانش در سرزمینی که همواره در تاریخ به فرهنگ و شکوفایی تمدنی شهره است.

میدان‌های اعتراض

تحلیلی از جنبش زنان در هند

راکا رای

مترجم:

سمیه سادات شفيعی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

تهران، ۱۳۹۵

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

تهران، صندوق پستی ۶۴۱۹-۱۴۱۵۵، تلفن: ۳-۸۸۰۴۶۸۹۱، فکس: ۸۸۰۳۶۳۱۷

میدان‌های اعتراض

تحلیلی از جنبش زنان در هند

مؤلف: راکا رای

مترجم: سمیه سادات شفیعی

مدیر انتشارات: ناصر زعفرانچی

ویراستار: روزبه کهنمویی

صفحه‌آرایی و اجرای جلد: فرزانه صادقیان

مسئول فنی: عرفان بهاردوست

ناظر چاپ: مجید اسماعیلی زارع

چاپ اول: ۱۳۹۵

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: تفرید

حق چاپ برای پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی محفوظ است.

سرشناسه: رای، راکا

Ray, Raka

عنوان و نام پدیدآور: میدان‌های اعتراض: تحلیلی از جنبش زنان در هند/راکا رای؛ مترجم سمیه سادات شفیعی.

مشخصات نشر: تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ث، ۲۷۷ص: نمودار.

شابک: 978-964-426-845-8

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Fields of protest : women's movements in India, 1999.

عنوان دیگر: تحلیلی از جنبش زنان در هند.

موضوع: فمینیسم -- هند -- تاریخ

موضوع: زنان -- هند -- انتخابات -- تاریخ

موضوع: زنان -- هند -- فعالیت‌های سیاسی

شناسه افزوده: شفیعی، سمیه سادات، ۱۳۵۸ - مترجم

شناسه افزوده: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رده بندی کنگره: HQ۱۲۳۶/۵ ۱۳۹۴ ۵۹۲ر/

رده بندی دیویی: ۳۰۵/۴۲۰۹۵۴

شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۰۶۰۲۳

به پدرم،
او که زندگی‌اش با شمیم دلربای پارسایی،
نسیم جانفزای آزادگی و انوار زیبای کوشندگی آکنده بود و
سرانجام با جامهٔ احرام در سرزمین منا جاودانه شد.

فهرست مطالب

فصل اول: جنبش‌های زنان و میدان‌های سیاسی	۱
فصل دوم: از تجارب روزمره تا عمل سیاسی	۳۱
فصل سوم: کلکته، میدان سیاسی هژمونیک	۶۷
فصل چهارم: مذاکره برای فرهنگ سیاسی همسان	۹۵
فصل پنجم: سلطه و تابعیت در کلکته	۱۲۳
فصل ششم: بمبئی، میدان سیاسی چندپاره	۱۴۹
فصل هفتم: همزیستی در فرهنگ سیاسی ناهمگون	۱۷۷
فصل هشتم: سلطه و تابعیت در بمبئی	۲۰۳
فصل نهم: هویت، استقلال، دولت و جنبش‌های زنان	۲۳۱
ضمائم روش شناختی	۲۴۳

پیشگفتار نویسنده

این کتاب دربارهٔ زنانی است که تلاش دارند، تمایزآفرین باشند و من به این زنان، بسیار مدیونم. دشوار است که از فعالان بمبئی و کلکته که با وجود زندگی پرکارشان، سخاوتمندانه وقت و افکارشان را در اختیارم قرار دادند، به شایستگی سپاسگزاری کنم. اما به طور خاص می‌خواهم مراتب سپاس خود را از سونال شوکلا^۱، مدهوشری داتا^۲ و بونانی بیسواس^۳، به خاطر دوستی، نصیحت و سخاوتشان، تشکر خودم را اعلام نمایم؛ همچنین، از فلاویا اگنس^۴، ویبهوتی پاتل^۵ و نیرمالا بانرجی^۶، شخصیت‌ها و مشاوران گران‌قدری که در مراحل مختلف این طرح، یاورم بودند.

انجام این تحقیق بدون حمایت وافر مؤسسهٔ آمریکایی مطالعات هند، کمک هزینهٔ دانشگاه ویسکانسین و پژوهانهٔ دفتر ریاست دانشگاه کالیفرنیا-برکلی ممکن نبود.

این کتاب از رساله‌ام برخاسته است و بسیار خوش‌شانس بوده‌ام که توانستم با اریک آلین رایت^۷ و چارلز کامیک^۸، در دانشگاه ویسکانسین-مدیسون که در بذل وقت، ایده، مشورت و تشویق‌شان، همیشه دست‌ودل‌باز هستند، همکاری کنم. گی سیدمان^۹، پاملا

-
1. Sonal Shukla
 2. Madhushree Datta
 3. Bonani Biswas
 4. Flavia Agnes
 5. Vibhuti Patel
 6. Nirmala Banerjee
 7. Erik Olin Wright
 8. Charles Camic
 9. Gey Seidman

ی میدان‌های اعتراض؛ تحلیلی از جنبش زنان در هند

اُلیور^{۱۰}، جو الدر^{۱۱} و لیندا گوردون^{۱۲}، نظرات و نقدهای بسیار سازنده‌ای به من دادند. در برکلی نیز، پیتر ایوانز^{۱۳}، نانسی چودورو^{۱۴}، نیل فلیگستین^{۱۵}، بری تورن^{۱۶}، آرلی هوچایلد^{۱۷}، کیم ووس^{۱۸}، راشل اسچورمان^{۱۹}، میشل گلدمن^{۲۰}، کریس بارکر^{۲۱}، آشوک باردهان^{۲۲} و کارن بوث^{۲۳} بخش‌های مختلف متن را خواندند و در تنویر ایده‌ها و زیر سؤال بردن، عده‌ای دیگر کمک شایانی کردند. همچنین از دستیاران تحقیقم در هند: لاتیکا^{۲۴} و سوپارنا^{۲۵} برای ساعت‌هایی که صرف این تحقیق کردند و لیسابل^{۲۶}، روندا ایوانز^{۲۷} و به‌ویژه آنا کورتوگ^{۲۸} در برکلی، سپاسگزارم.

بسیار مدیون سیمین کایون^{۲۹} و میشل بوروی سیمین^{۳۰} هستم؛ هم به خاطر دوستی و هم طرح بحث نقادانه‌شان درباره هر ایده و مفهومی در این کتاب. از مایکل نیز به خاطر

-
10. Pamela Oliver
 11. Joe Elder
 12. Linda Gordon
 13. Peter Evans
 14. Nancy Chodorow
 15. Neil Fligstein
 16. Barrie Thorne
 17. Arlie Hochschild
 18. Kim Voss
 19. Rachel Schurman
 20. Michael Goldman
 21. Kris Barker
 22. Ashok Bardhan
 23. Karen Booth
 24. Latika
 25. Suparna
 26. Lissa Bell
 27. Rhonda Evans
 28. Anna Korteweg
 29. Seemin Qayum
 30. Michael Burawoy Seemin

پیشگفتار نویسنده ک

نقدش، سپاسگزارم و اینکه من را در هریک از مراحل کار، با یادآوری اینکه چرا زندگی دانشگاهی را برگزیده‌ام، ترغیب می‌کرد.

در پایان می‌خواهم از خانواده و دوستانم به خاطر اینکه زندگی‌ام را هر یک به شیوه‌های مختص به خودشان در جریان نوشتن این کتاب آسان کردند، خصوصاً ایشا^{۳۱}، جیتندرا^{۳۲}، ونسا^{۳۳}، کریس^{۳۴}، راشل^{۳۵}، سوکیرات^{۳۶} (در دیدارهای سالانه) و بالاتر از همه، از آشوک^{۳۷}، تشکر کنم.

31. Isha

32. Jitendra

33. Vanessa

34. Kris

35. Rachel

36. Sukirat

37. Ashok

مقدمه مترجم

این کتاب به عنوان پژوهشی دانشگاهی، مباحث نظری پیر بوردیو، جامعه‌شناس متأخر و تلفیق‌گرای فرانسوی را دست‌مایه تحقیق قرار داده و تلاش داشته از خلال مفاهیم اصلی او، به طرح ایده‌هایی درباره جنبش زنان هند بپردازد. بدیهی است که فراتر از جنبش زنان، به عنوان یک امر اجتماعی، پژوهشگر به تأسی از بوردیو، علاقه‌مند به مطالعه روابط و فضای امور و فاصله گرفتن از نگاه ذات‌گرایانه در بررسی و تحلیل پدیده اجتماعی بوده‌است. راکا رای در این کتاب، میراث‌دار خوبی برای بوردیو بوده، زیرا به نظر می‌رسد در بازسازی زمانی و مکانی جنبش زنان هند، موفق عمل کرده است: «تمام میراث علمی من از این عقیده مایه گرفته که منطق عمیق دنیای اجتماعی را نمی‌توان به چنگ آورد، مگر اینکه در ویژگی‌های یک واقعیت تجربی، که به لحاظ تاریخی، زمان و مکان مشخص دارد، غور کنیم» (بوردیو، ۱۳۸۱: ۲۸).

بوردیو در ترویج جامعه‌شناسی تجربی خود، بر عینیت عمل تأکید دارد و این مهم، متضمن درک میدانی است که عمل در آن رخ می‌دهد؛ اما به خودی خود تبیین‌کننده خود عمل نیست، بلکه عمل مسبوق به رفت و برگشتی میان عادت‌واره و میدان است. عادت‌واره با خود ردپایی از فضای اجتماعی را دارد که عامل در آن زندگی می‌کند و در حقیقت، الگویی است که فضای اجتماعی به آن، ساخت داده است و خود این الگو، به عمل شکل می‌دهد، چارچوبی درونی و ماندگار؛ و همچنین ساخت‌بخش که ناخودآگاه